

DECIZIE

29 martie 2017

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ
Lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței,
judecători

Valentina Clevadî
Iuliana Oprea, Ion Druță, Dumitru Mardari, Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Societatea pe Acțiuni „Moldovagaz”,
în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Societatea pe Acțiuni „Moldovagaz” împotriva Întreprinderii de Stat „Fabrica de sticlă din Chișinău” cu privire la încasarea datoriei, penalității, dobânzii de întârziere și cheltuielile de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 27 octombrie 2016, prin care s-a admis apelul declarat de Întreprinderii de Stat „Fabrica de sticlă din Chișinău”, s-a casat hotărârea Judecătoria Ciocana, mun. Chișinău din 09 iunie 2016, în partea încasării dobânzii de întârziere, cu pronunțarea în această parte a unei hotărâri noi de respingere,

c o n s t a t ă :

La 15 aprilie 2016, SA „Moldovagaz” a depus cerere de chemare în judecată împotriva ÎS „Fabrica de sticlă din Chișinău” cu privire la încasarea datoriei, penalității, dobânzii de întârziere și cheltuielile de judecată.

În motivarea cererii de chemare în judecată a invocat că, la 01 aprilie 2015 între SA „Moldovagaz” și ÎS „Fabrica de sticlă din Chișinău” a fost încheiat contractul nr. 602 privind livrarea gazelor naturale.

Conform contractului enunțat, plata pentru gazele naturale furnizate urma a fi efectuată în rate pentru gazele naturale consumate într-o perioadă stabilită.

Potrivit pct. 3.4. al contractului, în caz de neachitare până la data limită indicată în factură, ÎS „Fabrica de sticlă din Chișinău” va achita SA „Moldovagaz” o penalitate în mărimea ratei medii anuale pentru fiecare zi de întârziere, începând cu prima zi după limita de plată a facturii și până la data efectuării plății.

Invocă reclamantul că, ÎS „Fabrica de sticlă din Chișinău” sistematic a încălcat prevederile pct. 3.3 din contract, întârziind executarea obligației pecuniare de achitare la timp a prețului gazelor naturale consumate.

Afirmă că, ÎS „Fabrica de sticlă din Chișinău” nu și-a onorat obligațiile contractuale și a acumulat o datorie în sumă de 9 383 870,32 lei, fiindu-i calculată penalitatea în sumă de 101 753,27 lei și dobânda de întârziere în sumă de 548 430,57 lei.

Pe parcursul examinării cauzei, SA „Moldovagaz” și-a concretizat pretențiile din acțiune, solicitând încasarea datoriei în mărime de 6 038 870,32 lei, a dobânzii de întârziere în mărime de 825 078,59 lei, penalității în mărime de 318 460,16 lei și a taxei de stat în mărime de 50 000 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău din 09 iunie 2016, s-a admis parțial acțiunea înaintată de SA „Moldovagaz”.

S-a încasat din contul ÎS „Fabrica de sticlă din Chișinău” în beneficiul SA „Moldovagaz” datoria în sumă de 6 038 870,32 lei, dobânda de întârziere în sumă de 825 078,59 lei, penalitate în sumă de 159 230 lei, taxa de stat în sumă de 50 000 lei, în total suma de 7 073 178 lei. În rest acțiunea s-a respins.

La 07 iulie 2016 și la 12 octombrie 2016, ÎS „Fabrica de sticlă din Chișinău” a depus apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a pretenției în partea ce ține de încasarea dobânzii de întârziere în sumă de 825 078,59 lei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 27 octombrie 2016 s-a admis apelul declarat de ÎS „Fabrica de sticlă din Chișinău”.

S-a casat hotărârea Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău din 09 iunie 2016, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de SA „Moldovagaz” împotriva ÎS „Fabrica de sticlă din Chișinău” cu privire la încasarea datoriei, penalității, dobânzii de întârziere și cheltuielile de judecată, în partea încasării dobânzii de întârziere și s-a emis în această parte o nouă hotărâre prin care:

S-a respins pretenția SA „Moldovagaz” împotriva ÎS „Fabrica de sticlă din Chișinău” cu privire la încasarea dobânzii de întârziere în sumă de 825 078,59 lei, ca neîntemeiată. În rest hotărârea Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău din 09 iunie 2016 s-a menținut.

S-a încasat de la SA „Moldovagaz” în beneficiul ÎS „Fabrica de sticlă din Chișinău” suma de 18 564,26 lei, ce constituie taxa de stat achitată de ÎS „Fabrica de sticlă din Chișinău” la depunerea cererii de apel.

La 20 ianuarie 2017, SA „Moldovagaz” a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând casarea deciziei și instanței de apel cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a indicat că, decizia instanței de apel este una ilegală și abuzivă, în cazul în care instanța de apel a interpretat eronat normele de drept material, fapt care a dus la pronunțarea unei hotărâri abuzive.

Consideră recurentul ca fiind ilegal argumentul Curții de Apel Chișinău, precum că prima instanță neîntemeiat a încasat pentru unul și același fapt al neexecutării, în temeiul unuia și aceluiași contract, pentru aceiași perioadă și penalitate și dobândă de întârziere.

Totodată, indicând că instanța de apel a interpretat eronat prevederile art. 619 și art. 626 Cod civil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Astfel, prin prisma dispoziției citate, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ Lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat la 20 ianuarie 2017, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 27 octombrie 2016 este depus în termen, în cazul în care copia deciziei a fost expediată în adresa părților conform scrisorii din 31 octombrie 2016 (f.d. 154), iar la materialele cauzei nu se regăsește dovada recepționării de către părți.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) CPC, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 08 februarie 2017, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa ÎS „Fabrica de sticlă din Chișinău” copia cererii de recurs, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

La 15 martie 2017, ÎS „Fabrica de sticlă din Chișinău” a depus referință, prin care și-au expus dezacordul împotriva recursului înaintat.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 15 martie 2017, recursul declarat de SA „Moldovagaz” s-a considerat admisibil și s-a fixat spre examinare, într-un complet de 5 judecători, pentru examinarea fondului recursului pentru 29 martie 2017.

În conformitate cu art. 441 Codul de procedură civilă în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând în limitele invocate în recurs legalitatea hotărârii atacate, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ Lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și a menține hotărârea primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Actele cauzei atestă că, la 15 aprilie 2016, SA „Moldovagaz” a depus cerere de chemare în judecată împotriva ÎS „Fabrica de sticlă din Chișinău” cu privire la încasarea datoriei, penalității, dobânzii de întârziere și cheltuielile de judecată.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză, prima instanță la 09 iunie 2016 s-a pronunțat în vederea admiterii parțiale a acțiunea înaintate de SA „Moldovagaz”. A încasat din contul ÎS „Fabrica de sticlă din Chișinău” în beneficiul SA „Moldovagaz” datoria în sumă de 6 038 870,32 lei, dobânda de întârziere în sumă de 825 078,59 lei, penalitate în sumă de 159 230 lei, taxa de stat în sumă de 50 000 lei, în total suma de 7 073 178 lei. În rest acțiunea s-a respins.

Întru argumentarea soluției, prima instanță a reținut că, acțiunea înaintată de SA „Moldovagaz” este parțial întemeiată, stabilind cert faptul datoriei, dobânzii de întârziere conform art. 619 Cod civil, precum și a cheltuielilor de judecată, iar în partea încasării penalității, prin prisma prevederilor art. 630 alin. (1) Cod civil, ținând cont de situația economică a ÎS „Fabrica de sticlă din Chișinău” a considerat oportun de a micșora penalitatea până la suma de 159 230 lei.

Însă, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 27 octombrie 2016 s-a admis apelul declarat de ÎS „Fabrica de sticlă din Chișinău”.

S-a casat hotărârea Judecătorei Ciocana, mun. Chișinău din 09 iunie 2016, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de SA „Moldovagaz” împotriva ÎS „Fabrica de sticlă din Chișinău” cu privire la încasarea datoriei, penalității, dobânzii de întârziere și cheltuielile de judecată, în partea încasării dobânzii de întârziere și s-a emis în această parte o nouă hotărâre prin care:

S-a respins pretenția SA „Moldovagaz” împotriva ÎS „Fabrica de sticlă din Chișinău” cu privire la încasarea dobânzii de întârziere în sumă de 825 078,59 lei, ca neîntemeiată. În rest hotărârea Judecătorei Ciocana, mun. Chișinău din 09 iunie 2016 s-a menținut.

S-a încasat de la SA „Moldovagaz” în beneficiul ÎS „Fabrica de sticlă din Chișinău” suma de 18 564,26 lei, ce constituie taxa de stat achitată de ÎS „Fabrica de sticlă din Chișinău” la depunerea cererii de apel.

Întru argumentarea soluției, instanța de apel a reținut că, aplicând regulile de interpretare a normei legale precitate, dobânda prevăzută de art. 619 Cod civil, are un caracter compensatoriu și reprezintă o remunerație pentru folosirea capitalului acordat de către creditor debitorului, însă aceasta echivalează cu stipularea din contract cu privire la penalitate, menționând astfel, că prima instanță neîntemeiat a încasat pentru unul și același fapt al neexecutării, în temeiul unuia și aceluiași contract, pentru aceeași perioadă și penalitate și dobândă de întârziere, or, pentru perioada în care au fost calculate penalități nu urmau a fi încasate și dobânzile de întârziere.

În opinia Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ Lărgit al Curții Supreme de Justiție, decizia instanței de apel nu poate fi menținută, deoarece concluziile expuse în acestea contravin circumstanțelor pricinii, iar litigiul a fost soluționat cu interpretarea eronată a normelor de drept material.

În conformitate cu art. 239 Cod de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Potrivit art. 373 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

Raportând normele enunțate la circumstanțele pricinii din speță, instanța de recurs constată că instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe eronat a interpretat dreptul material care guvernează raportul juridic litigios.

Astfel, Colegiul consideră eronată concluzia instanței de apel prin care a indicat că, prima instanța neîntemeiat a încasat pentru unul și același fapt al neexecutării, în temeiul unuia și aceluiași contract, pentru aceeași perioadă și penalitate și dobânda de întârziere.

Or, materialele cauzei cert denotă că, conform contractului nr. 602 din 01 aprilie 2015, încheiat între SA „Moldovagaz” și ÎS „Fabrica de sticlă din Chișinău”, în perioada septembrie 2015 - februarie 2016, pârâtului i-au fost livrate gaze naturale în volumele indicate în contract.

Potrivit art. 572 alin. (2) Cod civil, obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.

Mai mult, în conformitate cu p. 3.3. al contractului nr. 602 din 01 aprilie 2015, plata pentru gazele naturale furnizate se efectuează în lei, inclusiv prin transfer bancar pe contul de decontare al Furnizorului. Pe parcursul lunii, la înțelegerea părților, se admite efectuarea plății în rate pentru gazele naturale real consumate într-o perioadă stabilită.

Tot, materialele cauzei denotă că, pentru această perioadă supra indicată, ÎS „Fabrica de sticlă din Chișinău” sistematic a încălcat prevederile p. 3.3. din contract, întârziind executarea obligației pecuniare de achitare la timp a prețului gazelor naturale consumate.

Astfel, potrivit pct. 3.4. al contractului, în caz de neachitare până la data limită indicată în factură a contravalorii gazelor naturale consumate, Consumatorul va plăti Furnizorului o penalitate, conform legislației, în mărimea ratei medii anuale ponderate a dobânzii la creditele noi acordate în moneda națională de băncile comerciale, pentru un an, înregistrată în anul precedent și publicată în raportul Băncii Naționale a Moldovei, la suma datorată, pentru fiecare zi de întârziere, începând cu prima zi după data limită de plată a facturii și până la data efectuării plății.

Prin urmare, Colegiul reține că, prima instanță a stabilit cu certitudine faptul că pârâtul nu a achitat în termen prețul gazelor naturale furnizate, și a considerat îndreptățită cererea SA „Moldovagaz” cu privire la încasarea penalității și dobânzii de întârziere.

Totodată, și instanța de apel a stabilit cu certitudine faptul că, pârâtul nu a achitat în termen prețul gazelor naturale furnizate, însă a considerat cererea de încasare a dobânzii de întârziere ca fiind neîntemeiată, contrar normelor materiale aplicabile speței.

Astfel, conform art. 619 alin. (1) Cod civil, obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. Dobânda de întârziere reprezintă 5% peste rata dobânzii prevăzută la art. 585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Iar, potrivit art. 585 Cod civil, în cazul în care, conform legii sau contractului, obligația este purtătoare de dobândă, se plătește o dobândă egală cu

rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei dacă legea sau contractul nu prevede o altă rată.

Întru interpretarea corectă a prevederilor art. 619 Cod civil, Colegiul consideră a menționa că, urmează a se face distincție între dobânda prevăzută la art. 585 Cod civil și cea prevăzută la art. 619 Cod civil, în cazul în care dobânda de întârziere prevăzută de art. 619 Cod civil, reprezintă o modalitate de despăgubire pentru întârzierea executării obligațiilor pecuniare, considerându-se că are loc folosirea mijloacelor financiare străine.

De asemenea, urmează a reține că dobânda de întârziere pentru întârzierea executării obligațiilor pecuniare curge de drept, chiar dacă nu a fost stabilită prin contract scris între părți. Dobânda de întârziere urmează a fi încasată de la data punerii debitorului în întârziere. Punerea debitorului în întârziere constă într-o manifestare de voință din partea creditorului prin care el pretinde executarea obligației unui debitor care tergiversează o executare ce mai este posibilă. Procedura punerii în întârziere nu este reglementată în mod special, de aceea poate rezulta din orice act, notificare, telegramă. Aceasta urmează a fi confirmată prin avizul de recepție din partea debitorului.

Dobânda prevăzută la art. 619 Cod civil se aplică doar obligațiilor pecuniare. Obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.

Astfel, Colegiul constată că, instanța de apel eronat a constatat că pentru o singură încălcare nu pot fi aplicate două sancțiuni, cum ar fi penalitatea și dobânda de întârziere.

Or, modalitățile de compensare a prejudiciului pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare (tardivă) a obligației pecuniare sunt încasarea penalităților de întârziere, dacă au fost prevăzute de contract sau de lege, iar încasarea dobânzii de întârziere și încasarea altui prejudiciu cu prezentarea dovezilor, dacă prejudiciu nu se acoperă prin penalități.

Articolul 619 Cod civil se aplică în egală măsură atât în relațiile comerciale, cât și în relațiile dintre persoanele fizice.

Dobânda de întârziere nu reprezintă o clauză penală legală, cu m ar fi penalități de întârziere, deoarece clauza penală se percepe indiferent de natura prestației datorate, fie (pecuniară sau de altă natură. La calcularea dobânzii de întârziere nu se aplică art. 630 Cod civil, dreptul instanței de a reduce clauza penală sau art. 268 Cod civil, termenele speciale de prescripție.

Dobânda de întârziere este plata pentru folosirea surselor financiare străine, iată de ce, în situații practice creditorul poate pretinde prejudiciul efectiv, venitul ratat, clauza penală, inclusiv penalități de întârziere, cât și dobânda de întârziere, calculată potrivit art. 619 Cod civil, dacă legea sau contractul nu prevede altă mărime a dobânzii.

Mai mult ca atât, creditorul obligației pecuniare nu trebuie să dovedească dauna cauzată prin întârzierea executării, deoarece stabilirea acestor daune se face anticipat, de regulă, în baza art. 619 Cod civil, dacă o lege specială sau contractul părților nu prevăd altă mărime a dobânzii.

Reieșind din cele supra relatate, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ Lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că concluzia primei instanțe este justă, având la bază un cumul de dovezi administrate, cărora le-a fost dată o apreciere juridică cuvenită, cu pronunțarea asupra tuturor argumentelor.

În conexiunea celor enunțate, se constată că instanța de apel nu a calificat corect, din punct de vedere juridic, acțiunea cu care a fost investită, ce a dus la emiterea unei soluții greșite în acest sens, pe când prima instanță just a concluzionat asupra temeiniciei parțiale a acțiunii înaintate de SA „Moldovagaz”.

Fiind investit cu judecarea pricinii în ordine de recurs, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ Lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel a interpretat eronat normele de drept material și a dat o apreciere greșită materialului probator anexat la dosar, pe când prima instanță, justificat și amplu argumentat, cu pronunțarea asupra tuturor aspectelor importante și cu trimitere la probele administrate, având în susținere cadrul legal aplicabil în speță, corect a ajuns la concluzia de admitere parțială a acțiunii.

Distinct de cele relatate, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ Lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Cod de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ Lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Societatea pe Acțiuni „Moldovagaz”.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 27 octombrie 2016 și se menține hotărârea Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău din 09 iunie 2016, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Societatea pe Acțiuni „Moldovagaz” împotriva Întreprinderii de Stat „Fabrica de sticlă din Chișinău” cu privire la încasarea datoriei, penalității, dobânzii de întârziere și cheltuielile de judecată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,

Valentina Clevadî

judecători

Iuliana Oprea

Ion Druță

Dumitru Mardari

Galina Stratulat